

István Kenyeres (Budapesta, Arhiva Capitalei Budapesta): *Arhivele medievale ale orașelor Buda și Pesta*

Arhivele medievale ale celor trei orașe Buda, Pesta și Óbuda, care sunt predecesorii Budapestei, s-au distrus. Documentele medievale care într-un număr mic se regăsesc azi în Arhiva Capitalei Budapesta nu s-au păstrat ca parte a arhivei orașului. În prezenta expunere voi încerca să rezum informațiile referitoare la arhivele orașelor predecesoare, mai ales cele referitoare la Buda. Azi este deja dovedit în istoriografia urbană că dobândirea unor privilegii nu înseamnă punctul zero în dezvoltarea unui oraș, ci doar un pas în dezvoltare. Este important să subliniem acest fapt, deoarece începuturile arhivelor orașenești se regăsesc în privilegiile administrative și în dreptul de autodeterminare dobândite prin privilegii, și orașele aveau un interes elementar de a-și păstra actele privilegiale într-un mediu profesional (potrivit standardelor epocii epocii), adică trebuiau să înființeze, și să mențină o arhivă (*archivum civitatis*). În cazul orașului Buda situația este mai complicată, căci acesta a luat naștere prin relocarea orașului Pesta de pe malul stâng al Dunării la mijlocul secolului al XIII-lea. Cei din Pesta au adus cu ei în denumirea latină oficială a Buda numele vechiului lor oraș (*castrum novi montis Pestiensis*), dar probabil și, arhiva, sau mai exact cea ce a mai rămas din aceasta după marea invazie mongolă din 1241/42. La sfârșitul secolului al XIII-lea, începutul secolului al XIV-lea, Buda, în mod clar este considerat capitala regatului maghiar și astfel a devenit un oraș-model din punct de vedere juridic și administrativ pentru celelalte orașe liber regale. Acest lucru prevedea preluarea felului de organizare a cancelariei urbane și a exemplului arhivei care funcționa în strânsă legătură cu acesta. Comunicarea se concentrează asupra prezentării detaliate a felului cum ar fi putut arăta arhiva orașului Buda, ce tipuri de documente puteau fi regăsite aici și care sunt urmele arhivei păstrate până astăzi. Despre arhiva orașului Pesta, despre documentele păstrate acolo avem mult mai puține informații. Referitor la orașul Pesta este important să menționăm că până la începutul – mijlocul secolului al XV-lea acesta legal aparținea de Buda, astfel cancelaria și arhiva de aici au cunoscut o evoluție ascendentă doar mai târziu. Pesta, devenită independentă, a adoptat însă foarte repede practica cancelariei din capitală. Prelegerea abordează pe scurt și situația târgului / orașului reginei, Óbuda, dar și problema arhivelor unor instituții medievale din Buda și Pesta.